

STANJE U SEKTORU ŠUMARSTVA I DRVNE INDUSTRIJE

53. tematska sjednica Odbora za poljoprivredu
Hrvatskoga sabora
Zagreb, 26. veljače 2015. godine

Ustav Republike Hrvatske, članak 52:

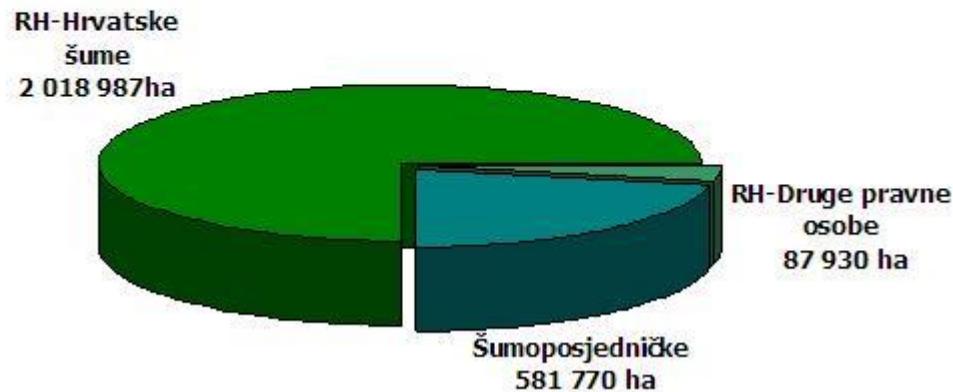
„....zemljište, **šume**, biljni i životinjski svijet, drugi dijelovi prirode...., za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republiku Hrvatsku, imaju njezinu osobitu zaštitu.”

47% kopnene površine RH čine šume i šumska zemljišta

78% šuma je u vlasništvu RH

22% šuma je u privatnom vlasništvu

Šume prema vlasništvu

U EU smo unijeli jedno veliko bogatstvo - po čemu smo posebni:

- održivo gospodarenje zasnovano na stručnim i znanstvenim temeljima – tradicija hrvatskoga šumarstva (1769. Šumski red Marije Terezije, na hrvatskom jeziku – potrajno gospodarenje)
- velika biološka raznolikost uz ispunjavanje važne gospodarske te još važnijih negospodarskih funkcija
- 4.500 vrsta u RH 50% sačuvano u različitim šumskim vegetacijskim zajednicama,
- oko 260 autohtonih drvenastih šumskih vrsta , gospodarsko važnih oko 50, najzastupljenija je bukva
- 95% šuma prirodnoga podrijetla
- šume i šumska zemljišta na kršu - oko milijun hektara (42% šuma i šumskih zemljišta u RH) – posebno ugroženi šumskim požarima
- značajne površine šuma još uvijek minirane ili minski sumnjive

Šumama u RH gospodari se održivo, u skladu sa
šumskogospodarskim planovima

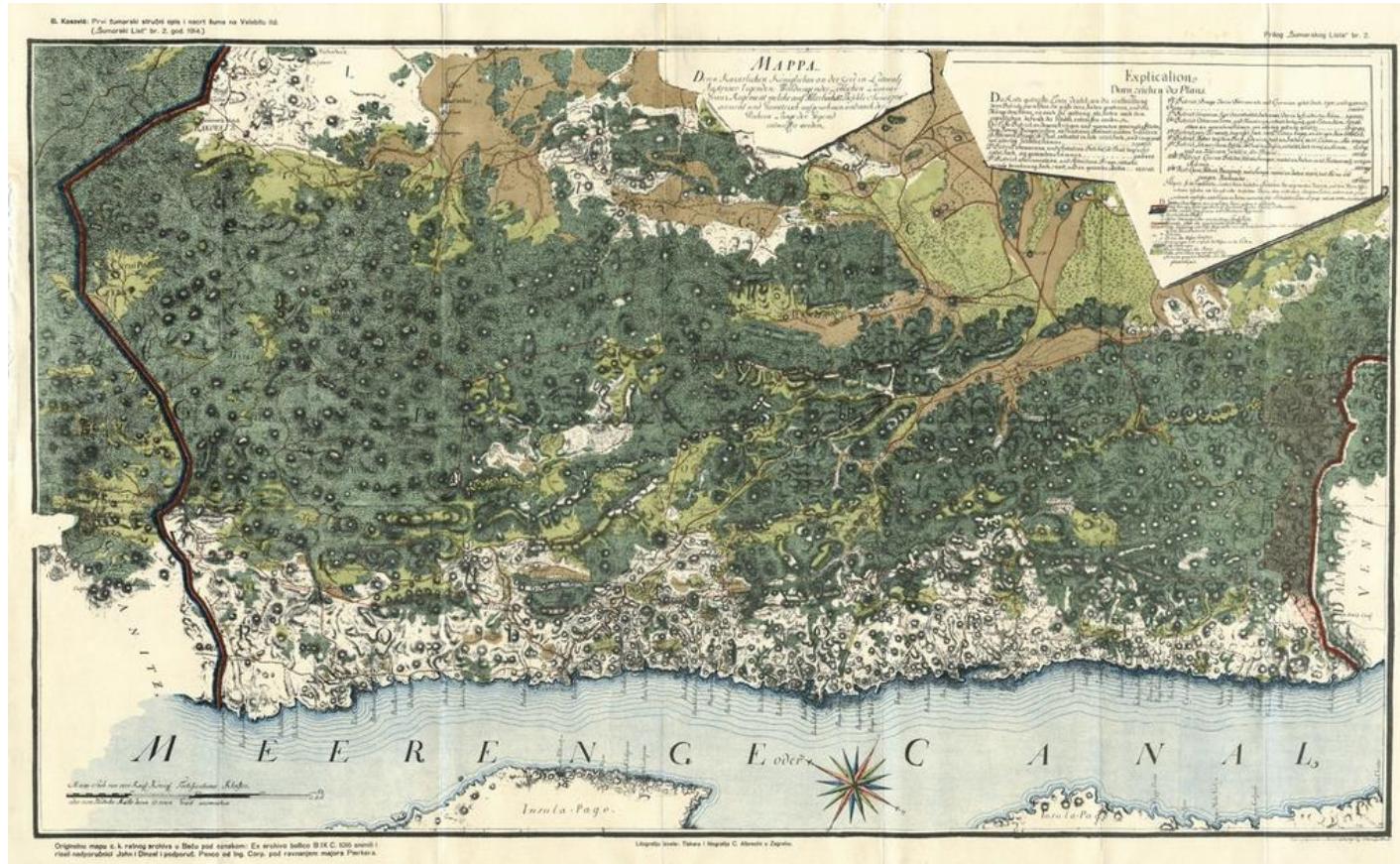
Šumskogospodarski planovi – dugoročno planiranje, projekcija
40 godina (odobravaju se za razdoblje od 10 godina (I.
polurazdoblje), orientacijski za daljnjih 10 godina (II.
polurazdoblje) i za idućih 20 godina (gospodarsko razdoblje)

Važno znati:

- postupak odobrenja i sadržaj – javan
- usklađeni s prostornim planovima
- usklađeni s uvjetima zaštite prirode
- odobrava nadležno ministarstvo rješenjem

1853. – osnova gospodarenja za šume grada Petrinje
1875. – osnova gospodarenja za šume na otoku Mljetu
1877. – za šume u vlasništvu grada Zagreba na području Medvednice
1880. – za šume GJ Josip Kozarac

- Interes Republike Hrvatske štiti se **Zakonom o šumama** – njime se određuje način na koji dobra od interesa za Republiku Hrvatsku mogu upotrebljavati i iskorištavati ovlaštenici prava na njima i vlasnici, te naknada za ograničenja kojima su podvrgnuti.
- vlasništvo šuma je državno ili privatno – ZOŠ zabranjuje koncesije
- gospodarenje šumama u državnom vlasništvu povjereno je trgovačkom društvu Hrvatske šume d.o.o. – trostupanska organizacija (šumarije, uprave šuma, direkcija), pokrivenost cijelog državnog teritorija; Hrvatske šume d.o.o., Zagreb su vodeći dobavljač oblovine za drvnu industriju
- jedinstveno šumskogospodarsko područje – cilj: održivo gospodarenje, planiranje i usmjeravanje razvoja šuma i šumskih zemljišta, bez obzira na vlasništvo
- do sada jedna strategija šumarstva – Nacionalna šumarska politika i strategija iz 2003. godine
- jedna Nacionalna inventura šumskih resursa – dovršena 2009. godine

FSC certifikat od 2002. godine za više od 2 milijuna ha – cjelokupna površina državnih šuma,

- potvrda održivoga gospodarenja šumama
- od nedavno i za veće privatne šumoposjede
- vrlo značajno za plasman proizvoda drvne industrije - Hrvatske šume d.o.o. su vodeći dobavljač sirovine za drvnu industriju

**MEĐUNARODNA
GODINA ŠUMA • 2011**

2011. godina proglašena
Međunarodnom godinom
šuma – na inicijativu Hrvatske;
obilježena u cijelom svijetu

PRIVATNE ŠUME

- rascjepkanost i usitnjenost privatnih šumoposjeda (prosječno manje od pola hektara)
- nesređenost imovinsko-pravnih odnosa
- nedovoljna educiranost privatnih šumoposjednika
- veliki udio degradiranih šuma u vlasništvu privatnih šumoposjednika
- nedostatak šumskogospodarskih planova
- nedovoljna otvorenost šumskih kompleksa – slaba dostupnost
- problem mobilizacije drvne mase, neuređeno tržištedrvnih i nedrvnih šumskih proizvoda
- potreba za udruživanjem, okrupnjavanjem šumoposjeda
- ponovno ustanovljenje savjetodavne službe
- poticati radove biološke obnove šuma (pošumljavanje, njega šuma, zaštita šuma)
- korištenje dostupnih fondova

NAKNADA ZA OPĆEKORISNE FUNKCIJE ŠUMA

Općekorisne funkcije šuma – neizravne koristi od šume i šumskih zemljišta: zaštita tla; povoljni utjecaj na vodni režim, klimu, poljoprivrednu, zrak; socijalne, ekološke, rekreativne, zdravstvene, turističke.... dobrobiti.

Jasno valorizirane kroz provedbu Kyoto protokola

Pravne i fizičke osobe koje u Republici Hrvatskoj obavljaju gospodarsku djelatnost plaćaju naknadu za korištenje općekorisnih funkcija šuma:

*plaća se u visini **0,0265%** od ukupnog prihoda ili ukupnih primitaka:*

*godišnji prihod **1.000.000 kn => 265 kn** godišnje na ime naknade za OKFŠ*

nova EU strategija šumarstva: „Inovativni financijski mehanizmi također će biti potrebni za mobiliziranje financiranja i iz javnih i iz privatnih izvora, osobito za plaćanje usluga ekosustava (općekorisnih funkcija).“ RH ima ovaj mehanizam, više od 20 godina.

Sredstva se koriste za:

- vatrogasne zajednice – sukladno Zakonu o vatrogastvu
- razminiranje – više od 380 mil. kn do sada
- radove uzgajanja šuma – sjetva, sadnja,....
- zaštitu šuma od štetnih biotskih i abiotiskih faktora
- izgradnja protupožarne infrastrukture
- čuvanje šuma
- znanstveno-istraživački rad

Institucije u sektoru:

- 1 državno tijelo – Ministarstvo poljoprivrede, Uprava šumarstva, lovstva i drvne industrije
- 1 znanstveno-nastavna visokoobrazovna institucija – Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, po starosti 4. visokoškolska ustanova na području Hrvatske
- 1 institut – Hrvatski šumarski institut Jastrebarsko
- Akademija šumarskih znanosti
- 1 staleška udruga – Hrvatsko šumarsko društvo
- strukovna komora – Hrvatska komora inženjera šumarstva i drvne tehnologije
- državno poduzeće – Hrvatske šume d.o.o.

HRVATSKA KOMORA
INŽENJERA ŠUMARSTVA
I DRVNE TEHNOLOGIJE

Povezanost i dodirne točke sa:

- **zaštitom prirode i okoliša** – upravljanje zaštićenim područjima
- **prostornim planiranjem** – izrada prostornih planova
- **vodnim** gospodarstvom
- **energetikom**
- **obranom**
- **turizmom** – kampovi, golf tereni,...
- **poljoprivredom** – neuredjenost katastra u smislu kultura
- **znanosti**,...

HRVATSKA KOMORA INŽENJERA ŠUMARSTVA I DRVNE TEHNOLOGIJE

- u RH ovlašteni inženjeri šumarstva i drvne tehnologije – regulirane profesije
- osnovana Zakonom o HKIŠDT (NN 22/06, veljača 2006)
- pravna osoba javnih ovlasti; samostalna neprofitna organizacija; nadležnost ministarstva

Profesija nastaje

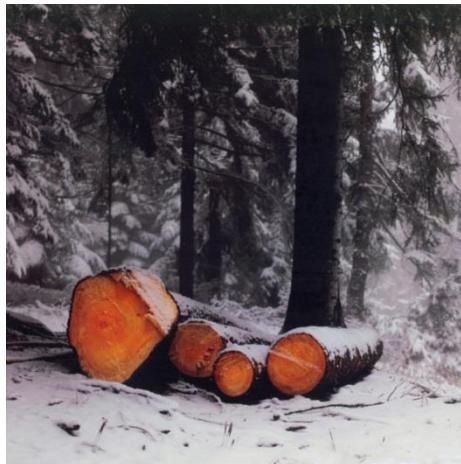
- ▶ ustanovljivanjem **stalnoga** zanimanja (djelatnost se obavlja trajno i neprekidno), što potiče potrebu za
- ▶ uspostavom **obrazovnih institucija**, zatim dolazi do
- ▶ uspostave **profesionalnih udruženja** koja nastoje definirati temeljno područje djelovanja i uvjete za primanje u članstvo, nakon čega slijedi
- ▶ dobivanje pravnog priznanja i **ovlasti licenciranja** te na kraju
- ▶ uspostava **kodeksa etike** te struktura za njihovu primjenu (npr; stegovna tijela)

(Harold L. Wilensky, 1964.)

Temelji osnivanja Komore:

- Nacionalna šumarska politika i strategija – govori o potrebi licenciranja izvođača radova
- Zakon o šumama (studenzi 2005.) – članak 50.:
„Šumarske radove mogu izvoditi isključivo za te poslove registrirani i licencirani izvođači, a stručne poslove ovlašteni inženjeri.“
- **licencirani izvođač radova – oko 360 obrta i tvrtki:**
  - fizička ili pravna osoba koja je registrirana za izvođenje šumarskih radova te je u postupku licenciranja potvrđena kao kvalificirana i poslovno sposobna za njihovo izvođenje (ispunjavanje uvjeta stručne i tehničke sposobnosti)
  - visoko rizični poslovi, zaštita okoliša (kvaliteta i stručnost ugovaratelja u šumarstvu izravno utječe na aktivnosti u šumama i šumskom zemljištu)
- **ovlašteni inženjeri – oko 1.200 članova:**
  - odgovornost u obavljanju stručnih poslova – prema okolišu, prema naručiteljima i trećim osobama
  - cjeloživotno učenje – stručno usavršavanje

DRVNA INDUSTRIJA

- duga tradicija temeljena na velikoj šumovitosti zemlje, dostupnosti sirovine, tradicijskim obrtima,
- snažan izvozni segment – najveća robna razmjena s Italijom, Njemačkom, Slovenijom, Austrijom
- veliki ekonomski doprinos (7%- tni udio u ukupnoj razmjeni RH), društveni doprinos (1/3 ukupnog broja zaposlenih u prerađivačkoj industriji; 1,4 %- tni udio u BDP-u)

- nabava oblovine najviše putem godišnjih i višegodišnjih ugovora
- veliki udio primarne prerade drva – značajan izvoz proizvoda niskoga stupnja prerade, niska produktivnost, nedostatak investicija
- obilježja maloga gospodarstva, mali i srednji poduzetnici (prema broju zaposlenih)
- zaposlenost u sektoru u stalnom padu, snažan utjecaj gospodarske krize
- instalirani kapaciteti (u primarnoj preradi) značajno veći od raspoloživoga etata
- nemogućnost planiranja proizvodnje s obzirom na vrste i sortimente
- nedostatak zakonodavnog okvira

- potreba podizanja konkurentnosti – veći stupanj finalizacije, kvalitetniji i suvremeniji dizajn, povećanju dodane vrijednosti kroz visoke tehnologije, novi poslovne modele i oblikovanje, prilagodba politikama zaštite okoliša i energetske učinkovitosti
- povećanje i promocija uporabe drva – u graditeljstvu, obnovljivi izvor energije... mogućnosti su brojne

LOVSTVO

- integralni dio šumarstva
- gospodarenje lovištima regulirano Zakonom o lovstvu, lovnogospodarski planovi usklađeni sa šumskogospodarskim
- velika raznolikost vrsta krupne i sitne divljači
- 1.066 lovišta, 315 u državnom vlasništvu, a 751 zajedničko (zemljište u vlasništvu više osoba)
- oko 60.000 registriranih lovaca
- velike mogućnosti razvoja lovnoga turizma – ruralna područja

UMJESTO ZAKLJUČAKA:

Mnoge ceste koje danas imaju lokalni ili županijski značaj, projektirali su i gradili šumari, otvarali pristup nekim područjima prvi puta. Njihov rad, stručnost, aktivnosti i skrb rezultirali su time da su pojedina područja zaštićena upravo zbog fenomena, odnosno vrijednosti šume (nacionalni parkovi, parkovi prirode, strogi rezervati,...).

Šumari svojim radom održavaju ekosustav u ravnoteži, ostvarujući gospodarsku funkciju šuma uz održavanje bioraznolikosti – dokaz tomu su velike površine šumskih zajednica obuhvaćene ekološkom mrežom Natura 2000.

Što se događa sa šumom kojom se ne gospodari, šumari i ostali znanstvenici prate i proučavaju u brojnim prašumama (Prašnik, Muški bunar, Ramino korito, Štirovača, Čorkova uvala...).

Razina odgovornost koju je šumarska struka preuzela za gospodarenje resursom koji pokriva gotovo 50% površine države vidljiva je iz prethodnih 250 godina (hrvatska šumarska struka koja već generacijama na odgovoran način gospodari izuzetno značajnim nacionalnim resursom ...).

Europska unija nema zajedničku šumarsku politiku – nacionalna nadležnost.

Postavljen je referentni okvir, u rujnu 2013. godine, predlaganjem **EU strategije za šume**: temeljne postavke su održivo upravljanje šumama i promicanje njihove višefunkcionalne uloge, učinkovito korištenje resursa i odgovornost EU prema šumama u svjetskim razmjerima.

Također nas obvezuju međunarodni ugovori i obveze – oni su potvrda predanosti održivom gospodarenju šumama: Kyoto protokol, Natura 2000 (Direktiva o staništima, Direktiva o pticama), EUTR direktiva.

Šume imaju prioritetnu ulogu u smanjenju stakleničkih plinova.

A sve raširenije korištenje izvora energije drvne biomase te rastuća potreba za drvom uvjetuju još veću odgovornost za održivo gospodarenje.

RH pred ovim izazovima treba iskoristiti prednosti sektora – to su tradicija, znanstveni pristup i stručnost – velike mogućnosti koje šumarstvo i drvna industrija imaju kao pokretači razvoja, zapošljavanja, ulaganja te opstanka ruralnih područja.

HVALA NA POZORNOSTI !

